

Avizul Comitetului Regiunilor – Strategia UE pentru regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice (EUSAIR)

(2014/C 271/08)

Raportor dl Gian Mario SPACCA (IT-ALDE), președintele regiunii Marche**Documente de referință** COM(2014) 357 final

SWD(2014) 190 final

SWD(2014) 191 final

I. RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL REGIUNILOR

1. salută Concluziile Consiliului European din decembrie 2012, prin care s-a solicitat Comisiei să prezinte o strategie a UE pentru regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice până la sfârșitul anului 2014. Această decizie fusese recomandată în avizul din proprie inițiativă al CoR pe tema „Cooperarea teritorială în bazinul Mării Mediterane prin intermediul macroregiunii adriatico-ionice”, adoptat la 11 octombrie 2011 ⁽¹⁾;

2. este de acord cu definiția strategiilor macroregionale, conform căreia acestea reprezintă cadre integrate aprobate de Consiliul European referitoare la statele membre și țările terțe din aceeași zonă geografică, care abordează provocări comune și oferă soluții printr-o cooperare consolidată privind coeziunea economică, socială și teritorială ⁽²⁾;

Integrarea UE și dimensiunea externă

3. salută propunerea privind EUSAIR, care include patru state membre ale UE (Croatia, Grecia, Italia și Slovenia) și patru state care nu sunt membre ale UE (Albania, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru și Serbia) și care va avea o contribuție majoră la integrarea în UE a țărilor candidate sau potențial candidate din regiune. Componenta de integrare în UE furnizează valoare adăugată acestei strategii macroregionale ⁽³⁾;

4. subliniază aspectele reconcilierii, securității și stabilității în regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice prin cooperare cu alte țări care nu sunt membre ale UE și care ar putea fi incluse în această macroregiune în viitor; în această privință, evidențiază rolul autorităților locale și regionale ca actori de prim rang în promovarea democrației, a descentralizării, a unei autonomii locale și regionale sporite și a consolidării capacităților;

5. observă că strategia adriatico-ionică poate deschide calea spre o abordare și o strategie mai integrate la nivelul întregului bazin al Mării Mediterane, așa cum subliniază PE ⁽⁴⁾;

6. subliniază că ARLEM (Adunarea autorităților locale și regionale din zona euromediteraneană) solicită, de asemenea, o abordare macroregională pentru întregul bazin mediteranean, bazată pe dezvoltarea a trei zone macroregionale integrate – Mediterana de vest, regiunea adriatico-ionică, Mediterana de est ⁽⁵⁾;

Guvernanța pe mai multe niveluri

7. este de acord cu concluziile Consiliului Afaceri Generale din octombrie 2013 cu privire la necesitatea de a revizui sistemele de guvernanță ale macroregiunilor și salută raportul publicat de Comisia Europeană la 20 mai 2014, precum și Comunicarea Comisiei Europene privind Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice din 17 iunie 2014; în plus, împărtășește punctul de vedere al Consiliului cu privire la importanța responsabilității și a asumării strategiei de către țările implicate, ceea ce necesită o consolidare a actorilor regionali și locali relevanți, precum și angajamentul clar și pe termen lung al părților interesate ⁽⁶⁾; solicită, de asemenea, ca autoritățile regionale și Comitetul Regiunilor să fie implicate în mai mare măsură nu numai în faza de punere în aplicare, ci și în faza de coordonare, venind astfel în sprijinul Comisiei Europene. În acest sens, este de acord ca planul de acțiune să prevadă o structură de guvernanță bazată, în cazul fiecărui pilon, pe coordonatori proveniți din ministerele de resort și subliniază că aceștia pot proveni și din administrațiile regionale;

⁽¹⁾ CdR 168/2011 fin.

⁽²⁾ COM(2013) 468 final.

⁽³⁾ COM(2013) 468 final.

⁽⁴⁾ Rezoluția PE P7_TA(2012) 0269.

⁽⁵⁾ Raportul Arlem CoR 2013/02318.

⁽⁶⁾ COM(2013) 468 final.

8. subliniază necesitatea unei guvernante coordonate inteligente cu patru niveluri interconectate de guvernanță: o conducere politică puternică bazată pe un proces decizional transparent care să implice țările participante – facilitată de Comisia Europeană cu sprijinul Comitetului Regiunilor -, coordonare fiabilă, acord cu privire la aplicarea teritorială și o amplă răspundere comună;
9. subliniază că EUSAIR necesită o conducere politică puternică și că inițiativa adriatico-ionică – incluzându-i pe cei opt miniștri de externe ai țărilor implicate – poate juca un important rol de coordonare în această privință; pe de altă parte, EUSAIR necesită o platformă de guvernanță pe mai multe niveluri, iar autoritățile locale și regionale pot furniza competențe de nivel înalt pentru punerea în aplicare eficientă a proiectelor în cadrul unei abordări macroregionale integrate;
10. solicită autorităților locale și regionale să joace un rol mai important în guvernanta și punerea în aplicare a strategiei;
11. observă că la 30 ianuarie 2013 a fost înființat Grupul interregional adriatico-ionic al Comitetului Regiunilor, având misiunea de a sprijini Comisia Europeană în pregătirea unei strategii adriatico-ionice până la sfârșitul anului 2014 și de a promova o identitate comună pentru regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice care să evidențieze întregul potențial al regiunii;
12. ia notă de faptul că „mandatul” acordat de Consiliul European Comisiei reprezintă fructul eforturilor comune ale țărilor din regiune. Acesta se bazează pe mai multe inițiative, precum Inițiativa Adriatico-Ionică (AI), lansată prin Declarația de la Ancona din 2000, și pe alte forumuri și rețele adriatico-ionice, cum ar fi Forumul orașelor din zona mărilor Adriatică și Ionică, Forumul camerelor de comerț ale zonei adriatico-ionice, Forumul universităților – „Uniadriion” și Euroregiunea adriatico-ionică;
13. subliniază că nevoile colectivităților teritoriale pot fi satisfăcute prin intermediul unei abordări ascendente, bazată pe guvernanta pe mai multe niveluri, în scopul abordării problemelor și mizelor comune regiunii adriatico-ionice și al identificării unor soluții larg acceptate. O astfel de abordare reprezintă cheia reușitei acestei strategii a UE;

Provocări și sarcini pentru regiunea adriatico-ionică

14. este de acord cu faptul că principalul obiectiv al strategiei propuse constă în promovarea prosperității economice și sociale durabile, a creșterii economice și creării de locuri de muncă în regiune în conformitate cu obiectivele Strategiei Europa 2020, prin îmbunătățirea atractivității regiunii, a competitivității și conectivității sale, conservând totodată mediul și ecosistemele marine și costale;
15. salută adoptarea de către Comisie a „Strategiei maritime pentru Marea Adriatică și Marea Ionică” ⁽⁷⁾, care a fost încorporată în EUSAIR;
16. salută sfera și conținutul celor patru piloni ai EUSAIR, care au rezultat dintr-o amplă consultare cu părțile interesate din regiune, și anume: „creșterea albastră”, „conectarea regiunii”, „calitatea mediului” și „turismul durabil”; salută includerea comunicării în următoarele tematici orizontale: „consolidarea capacităților, inclusiv a comunicării” și „inovarea bazată pe cercetare și dezvoltare și IMM-urile”;
17. solicită Comisiei Europene să elaboreze o evaluare de referință a impactului și situației economice a EUSAIR ca prim pas către consolidarea capacităților, facilitarea implementării strategiei și punerea în practică a celor patru piloni/acțiuni prioritare în vederea focalizării asupra obiectivelor și a măsurării progreselor către îndeplinirea acestora;
18. solicită o concentrare sporită asupra coeziunii teritoriale și sociale și asupra preocupărilor majore care nu pot fi abordate în mod eficient de fiecare stat în parte, cum ar fi sănătatea, îmbătrânirea activă, disparitățile la nivel de condiții demografice și economice între și în interiorul țărilor din regiune, precum și problemele legate de securitate/crima organizată/migrația ilegală, delocalizarea întreprinderilor și șomajul în rândul tinerilor. Aceste chestiuni ar trebui abordate în cadrul tuturor celor patru piloni în vederea obținerii unei creșteri inteligente, durabile și favorabile incluziunii în conformitate cu politicile și obiectivele Strategiei Europa 2020 și a creșterii competitivității și atractivității regiunii EUSAIR;
19. solicită realizarea unui bilanț al experiențelor realizate cu Strategia pentru regiunea Mării Baltice și Strategia pentru regiunea Dunării și organizarea unui forum anual EUSAIR pentru a facilita dialogul economico-social și o amplă asumare a Strategiei adriatico-ionice prin implicarea eficientă a actorilor economici și sociali (sindicate, organizațiile angajatorilor, ONG-uri, organizațiile de tineret, asociațiile societății civile etc.);

⁽⁷⁾ COM(2012) 713 final.

Finanțarea

20. salută calendarul oportun care permite EUSAIR să fie încorporată în noua generație de documente de planificare și programare 2014-2020 ale fondurilor structurale și de investiții ale UE (ESIF) și ale fondurilor IPA – acordul de parteneriat, documentele de strategie IPA, programele operaționale –, precum și în toate politicile și programele relevante ale UE, cum ar fi Orizont 2020, COSME etc.;
21. observă că Regulamentul privind dispozițiile comune (RDC), Regulamentul privind cooperarea teritorială europeană și Regulamentul IPA reprezintă oportunități reale pentru EUSAIR, întrucât conțin cerința ca toate fondurile ESIF și IPA să includă priorități macroregionale;
22. subliniază necesitatea unei mai mari implicări a autorităților regionale și locale în identificarea proiectelor prioritare pentru regiunea adriatico-ionică; întâmpină cu satisfacție introducerea gestionării riscului de dezastre naturale în principiile comune celor patru piloni din comunicarea EUSAIR a Comisiei și cere să se acorde o atenție sporită în planul de acțiune evolutiv unor teme orizontale precum migrația, dreptul la sănătate și formarea în materie de administrație prin intermediul unei școli superioare de formare în domeniile legate de regiunea adriatico-ionică;
23. solicită un sprijin activ din partea instituțiilor financiare europene și internaționale precum BEI, BERD și Banca Mondială și altele, după modelul Cadrului de investiții pentru Balcanii de Vest;
24. propune crearea unui mecanism de implementare în colaborare cu BEI și organismele financiare internaționale care să permită prezentarea unor „proiecte eligibile pentru finanțare”⁽⁸⁾;
25. solicită integrarea cofinanțării private și a fondurilor disponibile;
26. recunoaște „regula celor trei de nu”: nicio nouă reglementare, nicio nouă instituție și niciun fond suplimentar și subliniază „regula celor trei de da” la care s-a făcut trimitere în numeroase forumuri: mai multe fonduri complementare, mai multă coordonare instituțională și mai multe proiecte noi;
27. subliniază că sprijinul financiar acordat la nivelul UE ca asistență tehnică pentru strategiile macroregionale s-a dovedit deja a fi un atu important în cazul Strategiei pentru Marea Baltică și că ar trebui extins la Strategia adriatico-ionică; solicită crearea unei linii bugetare specifice pentru acordarea de asistență tehnică macroregiunii adriatico-ionice, urmând exemplul liniei bugetare create pentru macroregiunea Mării Baltice și cea a Dunării, care a pus la dispoziție, pentru fiecare în parte, 2,5 milioane EUR în credite de angajament și de plată în 2014;

Comunicare

28. solicită o concentrare sporită pe comunicare ca aspect transversal pentru a încuraja asumarea strategiei macroregionale de către cetățeni și consolidarea guvernancei, așa cum s-a subliniat și în cadrul „Contribuției Grupului interregional adriatico-ionic al CoR la consultarea părților interesate” din decembrie 2013, adresată Comisiei Europene;
29. evidențiază comunicarea ca instrument pentru sensibilizarea societății civile cu privire la ceea ce reprezintă Strategia pentru cetățeni și la valoarea sa adăugată pentru întărirea identității regiunii adriatico-ionice;

Consolidarea capacităților

30. este de acord că consolidarea capacităților reprezintă o chestiune transversală relevantă pentru a asigura succesul EUSAIR, întrucât regiunea adriatico-ionică este o zonă vastă care include țări membre ale UE, țări candidate și potențial candidate, cu diferite structuri administrative;
31. observă că statele membre UE, precum și statele care nu sunt membre ale UE trebuie să își îmbunătățească competențele și capacitățile pentru a ajunge la soluții inteligente, durabile și favorabile incluziunii pentru problemele comune în materie de gestionare a resurselor umane, relații internaționale etc. O măsură posibilă ar fi înființarea unei Școli Superioare de Administrație Adriatico-Ionică similară școlii franceze ENA (*Ecole Nationale d'Administration*), în cadrul căreia funcționarii publici ai regiunii adriatico-ionice ar putea să își însușească competențele și aptitudinile necesare în guvernarea pe mai multe niveluri, dobândind capacitatea de a implementa procese inovatoare în administrația publică;

⁽⁸⁾ COM(2011) 381 final.

32. consideră, de asemenea, că edificarea unui spațiu adriatico-ionic durabil de dialog pacific și cooperare eficientă nu se poate realiza fără a-i implica, în mod consecvent, pe tinerii din regiunile vizate. Prin urmare, invită statele membre și Comisia Europeană să promoveze, să faciliteze și să îmbunătățească punerea în aplicare a programelor existente de mobilitate pentru tineret în cadrul regiunii EUSAIR;

33. subliniază că unele aspecte politice urgente și relevante pentru regiune, cum ar fi migrația, ar trebui considerate drept factor de integrare și sursă de locuri de muncă, care ajută regiunea adriatico-ionică și regiunea mediteraneeană în ansamblul său să înfrunte provocările majore;

34. subliniază că securitatea este un alt motiv major de preocupare care nu poate fi abordat de fiecare țară în mod individual și solicită Comisiei Europene să includă acțiuni specifice pentru a aborda această chestiune prin intermediul celor patru piloni ai Strategiei;

35. salută Comunicarea comună a Comisiei Europene și a Înalțului Reprezentant al Uniunii Europene pentru afaceri externe și politica de securitate pe tema „Pentru un domeniu maritim mondial deschis și sigur: elemente pentru o strategie a Uniunii Europene în materie de securitate maritimă”⁽⁹⁾, care subliniază că interesele maritime ale Europei sunt legate în mod fundamental de bunăstarea, prosperitatea și securitatea cetățenilor și comunităților sale;

36. subliniază că bunăstarea cetățenilor regiunii este fundamentală pentru dezvoltarea ei armonioasă și că serviciile medicale și cercetarea din domeniu ar trebui coordonate pentru a asigura eficiența sectorului sănătății;

Creșterea albastră

37. subliniază relevanța temelor „pescuit și acvacultură”, „tehnologia albastră” și „serviciile marine maritime”;

38. salută Directiva Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unui cadru pentru amenajarea spațiului maritim și managementul integrat al zonelor costiere⁽¹⁰⁾ și îndeamnă Comisia Europeană să țină seama de această directivă atunci când planifică acțiuni specifice în regiunea adriatico-ionică;

39. subliniază că punerea în practică a guvernantei pe mai multe niveluri de către actorii implicați în creșterea marină și maritimă reprezintă un factor crucial în gestionarea eficientă a regiunii adriatico-ionice prin intermediul unor norme și protocoale comune pentru pescuit și conservarea stocurilor de pește, precum și al unor sisteme de gestionare și proceduri standardizate;

40. subliniază că ecoinovarea împreună cu modernizarea pescuitului și acvaculturii, precum și (în strânsă legătură cu cel de-al doilea pilon) a transportului maritim și a porturilor cu infrastructurile lor din hinterland și clusterelor lor maritime sunt esențiale pentru asigurarea exploatării raționale a resurselor marine și a sistemelor maritime. O marcă comună pentru produsele de pește trasabile și de calitate înaltă ar putea fi un instrument important pentru promovarea regiunii;

Conectarea regiunii

41. subliniază relevanța temelor „transportul maritim”, „hinterlandul intermodal” și „rețelele energetice”, precum și importanța îmbunătățirii infrastructurilor TIC imateriale. Cloudul adriatico-ionic reprezintă un mijloc de conectare a platformelor existente pentru a standardiza procesele și protocoalele comune, a permite un transport de mărfuri și de pasageri intermodal eficient și a facilita serviciile, protecția mediului și siguranța maritimă;

42. subliniază că regiunea adriatico-ionică trebuie să îmbunătățească accesul Europei de Sud-Est la restul lumii, inclusiv la regiunea mediteraneeană, prin prelungirea Coridorului baltic-adriatic de-a lungul dorsalei Mării Adriatice. Sistemele de transport intermodale din această zonă trebuie să fie consolidate pentru a îmbunătăți poziția regiunii ca nod de transport într-un cadru internațional;

Calitatea mediului

43. subliniază relevanța temelor „biodiversitatea marină”, „poluarea mărilor” și „habitatele terestre transnaționale și biodiversitatea”;

⁽⁹⁾ JOIN(2014) 9 final

⁽¹⁰⁾ COM(2013) 133 final.

44. subliniază că regiunea adriatico-ionică trebuie să conserve habitatul și ecosistemele și să facă față provocărilor generate de schimbările climatice printr-o guvernare pe mai multe niveluri integrată care să implice toate părțile interesate într-un proces integrat și comun;

45. subliniază că Marea Mediterană este o mare semi-închisă cu rata cea mai scăzută de reînnoire a apei din lume, necesitând un grad sporit de protecție a acestui ecosistem delicat și proiecte experimentale avansate;

46. salută „Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice” din aprilie 2013⁽¹¹⁾, care încurajează schimbul de bune practici și elaborarea unor planuri de acțiune macroregionale, ca exemple de abordări globale pentru o mai bună evaluare a riscurilor și vulnerabilităților;

Turismul durabil

47. subliniază relevanța temelor „produse și servicii turistice diversificate” și „gestionarea durabilă a turismului”, care au rezultat din consultarea părților interesate la Conferința de la Atena;

48. subliniază că atractivitatea regiunii provine în primul rând din turism, care este unul din principalele sectoare de creștere și un motor remarcabil de dezvoltare a economiei sale maritime și interioare. Dezvoltarea sectorului necesită o guvernare pe mai multe niveluri cu participarea autorităților naționale, regionale și locale, precum și a tuturor părților interesate de la nivel teritorial, de la camere de comerț până la universități;

49. subliniază că, pe baza unui patrimoniu natural, cultural și istoric comun, a unor produse agroalimentare de înaltă calitate, a tradițiilor de ospitalitate caracterizate de profesionalism și a peisajelor atractive, elemente care trebuie aduse la cunoștința publicului printr-o marcă adriatico-ionică, turismul poate reprezenta un stimul important pentru creșterea durabilă, crearea de oportunități de angajare a tinerilor și pentru incluziunea socială, întrucât astăzi „jumătate din locurile de muncă și valoarea adăugată ale sectorului de turism costier european sunt localizate la Marea Mediterană”⁽¹²⁾;

Concluzii

50. subliniază importanța acestei celei de-a treia strategii macroregionale a UE, care se bazează pe experiența strategiilor macroregionale existente pentru a dezvolta noi forme de cooperare inteligente și inovatoare, precum și o abordare inovatoare și experimentală a guvernării pe mai multe niveluri, de tipul „învățării prin practică”, urmărind totodată crearea de sinergie și schimbul de bune practici cu alte strategii ale UE;

51. subliniază relevanța EUSAIR pentru a da un nou impuls soluționării problemelor comune ale regiunii și promovării prosperității economice și sociale durabile, cu un accent special pe generarea de creștere economică și crearea de noi locuri de muncă, în conformitate cu obiectivele Strategiei Europa 2020, prin îmbunătățirea atractivității, competitivității și conectivității regiunii adriatico-ionice, astfel încât aceasta să devină o placă turnantă majoră;

52. solicită Comisiei Europene să joace un rol-cheie în cadrul unei platforme de coordonare și punere în aplicare inovatoare, bazată pe guvernarea pe mai multe niveluri, care să permită luarea în comun a deciziilor pentru a asigura angajamentul politic și asumarea răspunderii de către părțile interesate la nivel european, național, regional și local, în conformitate cu principiul subsidiarității; sectorul privat și societatea civilă ar trebui implicate în asigurarea unei vaste și solide asumări a strategiei prin comunicare descendentă și ascendentă, responsabilizare și rezultate transparente, de exemplu, un portal de date deschise, un forum anual de dialog social-economic privind EUSAIR etc.;

53. evidențiază integrarea în UE ca element fundamental pentru EUSAIR, care include patru state membre și patru state din afara UE, și subliniază elementele reconcilierii, securității, stabilității și prosperității printr-o cooperare mai strânsă, precum și rolul regiunilor ca actori-cheie în promovarea autonomiei regionale, a consolidării capacităților, a descentralizării și a democrației.

Bruxelles, 26 iunie 2014

Președintele
Comitetului Regiunilor
Michel LEBRUN

⁽¹¹⁾ COM(2013) 216 final

⁽¹²⁾ COM(2014) 86 final